

stemming onzer vijanden het woord „volkerenbond” verdacht doen schijnen.”

Let wel: het woord schijnt verdacht.

Vanwege de huidige „mentaliteit” der vijanden.

Maar de zaak lijkt prins Max begeerlijk.

Er is bij dezen vorstenzoon zoo gansch geen verheerlijking der brute macht; zulk een eerlijke afschuw van wat eenmaal iemand noemde een „frissche, vroolijke krijg;” zulk een verkwikkend idealisme; zulk een walg van de lauwe bloedreuk der slagvelden; zulk een verlangen naar een saamleven in eerlijken vrede en broederlijke eensgezindheid met alle volkeren der aarde.... dat om hem de oorlog geen dag langer meer duren zal, als hij den vrede in zijn hand houdt.

Max van Baden staat thans als kanselier aan het hoofd van het eerste parlementaire kabinet in het Duitsche Rijk.

Maar met een program, waarvan hij zich vooraf verzekerd heeft, dat hij dáárop het vertrouwen kreeg van de meerderheid van den Rijksdag.

Eenenvijftig jaar is Maximiliaan Alexander Frederik Willem van Baden thans oud.

Wat men noemt een schitterend redenaar, is hij niet.

Maar toch gaat er een ongewone bekooring van hem uit, als hij spreekt. Ieder voelt: die man méént, wat hij zegt; hij leeft daarin met zijn gansche ziel.

Alle staatsmansarglist is hem vreemd.

Hij is een oprecht man in zijn geslachten.

En zelfs de sociaal-democratische partij heeft niet gearzeld, haar beste mannen als minister te doen plaats nemen in zijn kabinet.... al staat er dan ook een prins van den bloede aan het hoofd!

Zij stemmen in met zijn vredes-program.

En van prins Max weten zij: van datgene, waarvoor hij zijn naam geteekend en zijn persoon gegeven heeft, laat hij niets vallen. Kan hij zijn doel niet bereiken, dan gaat hij heen, — de beginselen zoo der binnenlandsche als der internationale staatkunde, die hij nu eenmaal tot de zijne heeft gemaakt, verloochent hij nooit.

Zijn redevoeringen in den Rijksdag liggen nog versch in aller geheugen. Zijn vredesvoorslag deed veler hart van blijde hope opspringen.... ach! wij hadden ons reeds gewend aan het troostelooze idee van een oorlog, die slechts met algeheele uitputting eindigen kon!

Een enkele ster der hope ging op over de nachtdonkere slagvelden.

En Wilsons antwoord doofde dat licht niet dadelijk uit...

Prins Max' verheffing is de nekslag voor het booze militarisme, dat door minister Erzberger, die thans met hem in 't kabinet zit, eens aldus geteekend werd: „Niet het aantal soldaten, noch de menigte kanonnen maken het militarisme, doch de brutale geest van geweld, die alles met het zwaard wil beslissen en daarom ook in de politiek aan de bovenhand wenschte te komen.” Voor het booze militarisme, dat nog kort vóór den oorlog, in een *kindersblad* nog wel! — die *Wochenschrift für Deutschlands Jugend* — schrijven durfde: „Oorlog is de hoogste en verhevenste uiting van den menschelijken wil... stil en diep slaapt het verlangen naar oorlog in het Duitsche hart....”

Als 't prins Max gelukt, zijn land van dien demon te verlossen en het den vrede te hergeven, — dan komt hem een standbeeld toe op Duitschlands hoogsten berg.... al zou het 't láátste zijn, dat in deze eeuw werd opgericht en al moesten er honderd andere, die men missen kan, voor neergeworpen en versmolten worden!

P. Br.

KLEURENMAAND.

Meimaand zij Bloeimaand; die eeretitel wordt haar niet betwist. Wanneer de sering, de Geldersche roos en de rhododendron onze parken en tuinen sieren, wanneer de goudenregen schittert en het weiland een bleeken goudglans heeft van boterbloem en paardebloem, wanneer de boomgaarden prijken met wit en rozerood, en tusschen al die bloemenweelde het jeugdig groen zich toont in zijn frissche tinten, dan jubelt het hart en dan juicht de mond over zooveel schoons en liefelijks, ja, dan bedwelmen haast de zinnen, en er komt een gisting in ons bloed, dat we onze kalmte niet bewaren. We worden dichters, we zingen onze liederen, we worden mee aangegrepen door den levensstroom, die de gansche schepping meeslept in zijn kracht.

Maar wanneer Meimaand haar lof heeft genoten, dan vraagt October ook een vriendelijke erkenning. Onze zomer kent niet veel kleuren; het donkere groen van boomen en struiken en kruiden, afgewisseld met het lichte groen, straks het geel der korenvelden, en dan hier en daar een enkele bloem, dat is zomerkleur. En onze winter is nog armer in kleur. 't Is alles grauw, bij het zwart af, wat nog van de plantenwereld is overgebleven, en het zwakke licht geeft aan dat grauw geen levenstinten, of eensklaps moge alles overdekt worden met het sneeuwkleed, schitterend rein en zuiver wit, maar eenkleurig dan toch. Kleurenrijkdom geven de lente en de herfst, en 't is de vraag nog, wie de meeste en de rijkste schakeering heeft.

In elk geval is October kleurenmaand. Ik wandelde gisteren in het Haagsche Bosch, de „onvolprezen lustwarand” van Van Lennep, en ik ging rondom de twee groote vijvers. Op verschillende punten bleef ik staan, en ik was de eenige niet, die stond en staarde, sprakeloos, overweldigd door de pracht. En nu behoeft men daarvoor volstrekt niet in het Haagsche Bosch te komen; mijn vriend kwam heden van Schoonhoven en begroette me met den uitroep: „Wat kom ik uit een schoone wereld!” En ik zou in ons goede land haast geen dorp kunnen noemen, waar men thans niet loopt te genieten van al het schoons, dat lanen en bosschen en alleenstaande boomen bieden. Hield Deventer verleden week niet een herfstkleuren-tentoonstelling? Bladeren, bloemen, paddestoelen vormden het menu.

Paddestoelen, ik zag ze verleden week in een boschwereld en ik waag me niet aan een beschrijving van de tinten. Men wil ze me doen eten en ik huiver bij de gedachte aan het gevaar van de vergiftige, maar zien wil ik ze gaarne in al hun bonte pracht, in al hun donzig schoon en hun fijne kantwerk.

En bloemen? Wanneer ziet ge de bloemen in de hoven zoo talrijk als in October? 't Zijn de bloeiers, die in het laatst van hun leven al hun pracht tentoon spreiden, wier leven opgaat in bloemen. Hoe prijken de dahlia's in weelderige groote bloemen! Hoe stralen de blauwe sterren van de asters, groot en klein, gevuld en enkel! Hebt ge ooit een plant gezien met zooveel bloemen als een kleine enkele aster? En kent ge mooier bloem, zou ik haast vragen, indien vergelijking toelaatbaar was? Liever vraag ik eenvoudig weg: Zijn ze niet schoon? En dan komen de chrysanten, die bloeien met één voet in 't graf; terwijl aan de toppen de bloemen zich ontwikkelen, nemen de bladeren beneden de herfstkleuren aan, worden bijna zoo bont als de bloemen zelf. En de bloemen dalen lager, en de bonte blaren klimmen hooger, tot het één weelde is van bloeiende bloem en stervend blad, een heerlijk ondergaan als van de zon op een zomeravond, een verheerlijking op het einde van het leven.

October is bloemenmaand. Maar toch meer nog kleurenmaand. Men moet in October lanen zien en boomen en

bosschen en parken. In de lente is alles groen, verschillend een weinig in tint naar den aard van den boom. Maar in October verdwijnt het groen, wordt het opgeborgen in den stam voor gebruik in het volgende jaar, en wat in de lente bijkomende tint was, wordt in October hoofdkleur. Dan wordt het eikeblad rood; dan wordt de wilde wingerd schitterend rood; dan wordt de popel bleek-groen-grijs en de wilg grijst mee; dan wordt de beuk bruingoud, de kastanje vriendelijk donkergeel, de linde, altijd blijde, neemt een blijmoedige gele kleur aan, de plataan tooit zich met schitterend geel en de tamme kastanje prijkt met gouden bladeren tusschen de groene. 't Wordt een kleurenlied, in vele stemmen gezongen, en in dat lied zingt het bruin-groen van het nog niet stervende loof de baspartij, terwijl als een echo klinkt het gele, bonte loof, dat de wegen en paden bedekt. In gouden lanen wandelt ge op gouden paden. 't Is al rijkdom en glans en blijdschap en tooi.

En dan voegt daar de lucht haar kleur bij. Want de herfstlucht op zulk een schoonen dag is niet doorzichtig. Er is veel waterdamp in de lucht, en die damp is blauw. Ge behoeft maar te kijken in een laan van honderd passen lang, en ge hebt reeds die donkerblauwe lucht kleur, die nog weer mooier de kleuren der bladeren doet uitkomen, en er nog weer een eigenaardiger glans op werkt. En de hemel daarboven moet niet helder zijn; niet fel moet het laatste zonlicht stralen op het gebladerte; het licht moet een teedere aanraking wezen, een streeling, een liefkoozing. Ja, zoo, zoo is de herfstdag op zijn schoonst; zoo geeft hij een stemming van rijkdom en heerlijkheid.

Ik hoor den herfst weemoedig noemen, omdat hij een periode is van sterven. Ik weet het ook wel; op den herfst volgt de winter. Maar wie zal de schoonheid van den avondhemel vergeten door de gedachte, dat de nacht komt? De herfst is immers geen sterven, hij is inslapen om weer te ontwaken. Zie maar zijn knoppen, zie maar zijn zaden. En is inslapen in gemakkelijke rust na een welbesteden dag niet schoon? Wie beklagt zich, als hij des avonds het moede hoofd mag neerleggen, en den verkwikkenden slaap voelt naderen? Is het geen genot? En is de herfst van het inslapen der natuur niet evenzeer een genieting?

Ge voelt dat inslapen wel in den herfst. In de lente leeft ge krachtig op, wilt ge mee streven en werken en worstelen. Maar als de herfst komt, zet ge u tot bezinning, tot een terugblik op den afgelegden weg, tot een herdenking van den verrichten arbeid. De herfst stemt tot peinzen, tot nadenken. Vandaar ook, dat de herfst voor velen de tijd is, dat ze zich zetten tot studie. Want de herfst maakt rustig, en dat doet de lente niet, zoomin als de zomer. Zij zijn druk, de herfst kalmeert.

En dat is het schoone van den herfst, dat hij bij dat kalmeeren zooveel voor het oog te

genieten geeft. Ja hij geeft ook het genot van den laatsten oogst. Hij brengt het vee in den stal en den wintervoorraad in den kelder — goede oude tijd, nu dertig, veertig jaar geleden, toen iedereen in eigen kelder den voorraad voor den winter borg; toen had de herfst, toen had October nog een eigenaardige bekoring méér. De veranderde levensomstandigheden hebben dat voor de meesten onzer doen ophouden, maar wat blijft en blijven zal, dat is de schoonheid van den herfst.

Vergis ik me? Of hebben we in dit najaar een bijzonder mooie kleurenpracht? Ik kan het niet beoordeelen; lest heugt best. Maar het zal met den herfst toch ook wel zijn als met de lente, dat het eene jaar schooner is dan het andere. Regen en zon en wind werken samen om die bontheid te brengen en minder of meer lang te bewaren. Schoon is het, wanneer het lang duurt. Dan doet het denken aan den levensavond van Gods sterken, die lichamelijk langzaam afnemen, maar wier geest helder blijft, en wier oog steeds dieper blik slaat in de naderende heerlijkheid, tot ze een weerschijn geven, zoodat Gods heerlijkheid van hen uitstraalt verre in hun omgeving.

Geve God ons zulk een levensavond, aan de schoonheid van den Octoberdag gelijk.

A. L.

